

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

- A**che társadalom 72–75, 126,
173–175, 215, 278
 agyi féltekék 50, 83–84
 agyi jutalmazó központok 85, 88–89
 agyi szabályozás *lásd* amygdala;
 fusiform tekervény; homloklebeny;
 inzula; prefrontális kéreg; sztriátum
 Alexander, Richard 42, 79, 164, 171
 altruista büntetés *lásd* büntetés
 altruista személyiség 30–31, 111–112,
 208–209, 225, 228, 264–269,
 278–280
 amygdala 83, 94, 97, 240, 258
 anonimitás 79, 119, 131, 172, 184,
 188, 198, 200, 202–205, 207,
 220–221, 249–250, 271, 281
 arctranszformációk 47–51, 56–60
 átlagarc 47–49, 56–57, 59–60
 attitűdök 52–54, 62–63, 185, 200, 251
 averzív arousalcsökkentési modell
 228, 262
 Axelrod, Robert 87
- B**arclay, Pat 187–188, 190–192, 198
 barátság 111–112, 115–116, 119–123,
 265–267, 272–274, 279
 Bateson, Patrick 63–64
 Batson, Daniel 46, 229–233, 259
 Bereczkei Tamás 20, 24, 27, 33, 37,
 61–68, 79, 97, 113, 133, 135, 138,
 165–166, 186, 200–201, 205,
 210–211, 219–221, 243–246, 250,
 259, 266, 271, 276
- bevéődés 42, 63–64, 258
 Big Five személyiségteszt 111–112,
 265–266, 274
 bizalom 29, 43–44, 53–54, 59–60,
 83–86, 89, 105–119, 147, 212, 223,
 255–257, 265–267
 bizalomjáték 44, 59–60, 83–86, 108,
 115, 138, 147, 176–178, 184, 189,
 198, 248–249, 274, 282
 Bliege Bird, Rebecca 17, 72, 209–214
 busman (Ikung) társadalom 78, 119,
 123, 159–164, 278
 büntetés 9–11, 86, 128, 135, 166, 187,
 256, 260, 270, 276, 283
 altruista ~ 11, 130, 136–140, 145,
 150–152, 154, 157–158, 187–190
 ~ csoporton belül és kívül 9, 11,
 134–139, 150, 154–161, 166–169,
 189, 196
 ~ hatása az együttműködésre
 139–142
 ~ mint jutalmazás 146–149
 ~ költsége 128–130, 137–151,
 155–163, 170, 187, 189
 ~ legitim és illegitim szankciói 138
 ~ mint másodfokú együttműködés
 140–141, 159, 167, 187, 189
 ~ és negatív érzelmek 143–146,
 166–167, 198, 260, 278
 ~ normája 154–158
 normaszegők ~e 11, 136–140, 143,
 146, 150–151, 158, 162–164,
 168–169

- potyalesók ~e 10, 103, 133–151, 157, 160–161, 167, 170, 187–189
 ~ és reputáció 11, 134, 187–190, 196
 ~ szociális feltételei 130, 136–142, 146, 157, 161–162, 187–190, 231–232
- bűntudat 46–47, 89, 95–96, 114, 227–228, 230, 252, 260–262
- Conambe törzs** 215
- Cosmides, Leda 71, 80–83, 99
- Családon belüli gyilkosságok** 34–35
- családnevek 55–56, 256
- csalás 71, 84, 86–87, 90–95
 ~ keltette érzelemkifejezések 95–99, 103, 114–119, 143–149, 155, 166–167, 170, 252, 256, 260, 278
 ~ kockázata 89, 98, 104–109, 115, 117, 163, 192–193, 210, 212–213, 257
 ~ leleplezése 101–103, 111, 131, 247–248
- csaló
 ~ arcfelismerése 91–95, 103
 ~ arcvonásai 93–95
 ~ büntetése 9, 70, 90, 134–159, 166–169, 256, 263, 270, 276, 283
- csalódetektor
 ~ mint a csalókeresés kognitív folyamatai 90, 98–101
 prediktív ~ 98–101
 szándékos és véletlenszerű ~ 99–101
- Csányi Vilmos 135, 276
- cserekapcsolatok 9, 59, 69–89, 99–100, 105–123, 125–126, 129, 131, 163, 166–167, 173, 176, 179–180, 183, 197–199, 256–258
- cserére való hajlam 120
- Csibra Gergely 277
- csoporthűség 135
- csoportidentitás 28, 56–59
- csoport integrációja 33, 135–136, 152, 163, 169, 223
- csoportméret 33, 79, 152–153, 260
- csoportszelekció 151–158, 187–188
- Damasio, Antonio** 117
- Darley, John 47, 59, 183, 259, 270
- DeBruine, Lisa 47–49, 56, 59, 68
- diktátorjáték 155–156, 167–168, 184, 282
- dopamin 88–89, 147
- Dovidio, John 44, 46–47, 59, 94, 131, 182, 226, 233, 257, 262, 264, 269, 277
- döntési és következtetési folyamatok 10–11, 37–38, 59, 80–83, 87, 99–103, 105, 118–119, 125, 149, 173, 178–180, 189–190, 205, 242, 254, 258–259, 263, 279, 282
- düh 97, 113–115, 118–120, 133, 144–147, 160, 166, 252, 255–257, 279, 282
- Egalitariánizmus** 163–164, 167, 278
- együttműködés a csoportban 9–11, 16–18, 33, 69–71, 74–80, 105–107, 124, 135–142, 150–153, 159, 164–166, 169, 177, 187, 189, 191, 194–199, 239, 243, 256, 260, 270
- együttműködés iránti hajlam 11, 30, 71, 114, 153–155, 206, 254–255, 263, 270, 276
- együttműködők felismerése 70, 90, 93, 95, 101–103, 119, 252, 263
- Eibl-Eibesfeldt, Ireneus 64, 78, 119–120, 135, 165
- elmeolvasó képesség *lásd* elmeteória
- elmeteória 238–242
 ~ és empátia 233–238
 ~ evolúciója 238–242, 277
 felnőttkori ~ 241
 ~ és machiavellizmus 247–252
 ~ mint mások gondolatainak megértése 84, 238–242, 251
 ~ mint perspektívaátvétel 84, 238–242, 247
 ~ és tévesvélekedés-teszt 241
- „emeld a tétet” stratégia 104
- empátia
 ~ és elmeolvasás 233–248
 ~ és empatikus törődés 11, 29, 43–45, 207, 229–237, 243, 247–252, 255–256, 267–269, 272, 274, 279

~ mint érzelmi ráhangolódás 63, 113–115, 230, 234, 269
 „hideg” és „meleg” ~ 247, 249, 251
 ~ mint perspektívaátvétel 45, 54, 235–238, 247, 273
 ~ mint szinkronizáció 233–235
 empátiaaltruizmus-modell 230–231
 erkölcsi szabályok *(lásd még norma-
 követés)* 12, 30, 52, 79, 129, 135, 139, 167, 172–173, 196, 248, 280
 erős reciprocitás 11, 130, 150–154, 160, 162–163, 170–171, 187
 erős reciprocitás evolúciója 150–154, 162
 érzékelés 38–40, 90, 184–185
 érzelmek
 ~ mint pszichológiai adaptációk 113–116, 255–256
 ~ és racionális gondolkodás 117–119
 érzelmi állapotok 38, 50, 113–119, 229–230, 234–236, 247, 256, 261–263, 273–274, 279
 érzelmi állapotok értelmezése 10, 227–229, 240–242, 255–258, 274, 278–279
 érzelmi állapotok reprezentációja 233–238
 érzelmi állapotok szinkronizációja *lásd* empátia
 érzelmi közelség 29, 43–45, 256
 érzelmi válaszok automatizmusa 234, 256–257
 evolúció 9–11, 30–38, 43, 46–47, 62, 69–72, 80, 90–91, 110–111, 113–114, 117, 121, 141, 150–158, 164–166, 172, 180, 185, 189–190, 196–197, 207, 210, 214, 216, 223–224, 226, 234, 238–239, 254–259, 261, 263, 270–277, 279
 evolúciós algoritmusok 33–36, 38, 80, 83, 87, 90, 99–100, 105, 113, 173, 180, 257–258
 evolúciós „fegyverkezési verseny” 90–91, 247–248

Familiaritás 49, 58–59
 Fehr, Ernst 149
 fenotípusos illesztés 39–41, 47, 51, 58, 62–63, 68, 251
 fogolydilemma-játék 86–88, 90, 92–96, 99, 103, 105, 107, 155–157, 188, 190–192, 239, 282
 Frank, Robert 98–99, 206, 217
 Freud, Sigmund 68
 frontoparietális hálózat 51
 funkcionális mágneses rezonancia (fMRI) 50, 58, 94, 127
 fusiform tekervény 50, 58, 91–92, 94, 185

Genetikai hasonlóság elmélete 62, 65
 Gergely György 277
 Gintis, Herbert 125, 128, 130, 137, 141–142, 151, 154, 162, 276

Gyereknevelés 22–26, 28, 33, 62–63, 75, 174
 gyors és takarékos cselekvési szabályok 180

Hadza társadalom 75, 175, 223, 278
 hálaérzet 114, 279
 Hamilton, William 30–31, 87
 Hamilton-szabály 30–34, 37
 hasonlóság és önzetlenség 38–39, 43–47, 52–54, 56, 62, 69, 71, 124, 256, 270
 hasonlóság és párválasztás 61–63
 hátrányelv 210–211
 házasság 14–15, 18, 21, 61–64, 75, 78, 161, 172, 174, 186, 209, 212–215, 275–276
 „hideg” és „forró” kognitív rendszerek 85–86, 117–118, 249, 251
 Hill, Kim 73–74, 173
 hírnév *lásd* reputáció
 homloklebeny 50–51, 83, 117, 149, 234, 240
 homogámia 61–63
 Homo habilis 33

hosszú távú nyereség 19, 30, 69,
75–76, 85, 87, 90, 103, 106, 110,
113, 117, 131, 134, 174–175,
178–181, 190, 193–195, 206–207,
215, 223–225, 257, 278

humán genetika 52

Hurtado, Magdalena 73

hxaro-remdszer 78, 119, 161, 166

Idegenek iránti önzetlenség (*lásd még*
nagylelkűség) 9–11, 28, 45–53,
55–56, 62, 124, 131, 164–166,
170–172, 183, 194–207, 209–213,
216–225, 227–233, 247, 251–252,
259–261, 264, 270, 272

ifaluk társadalom 214–215

igazságosság elve 125–127, 130, 139,
153, 156, 187

implicit asszociációs teszt (IAT) 53

imprinting *lásd* bevésődés; szexuális
imprinting

indirekt reciprocitás 79, 171, 195

inzula 94, 127, 235–236, 258

iratlan szabályok (*lásd még*
normakövetés; kulturális/szociális
normák) 29, 75, 125–126, 135, 275

Jutalmazás és együttműködés 86

Kaplan, Hillard 25, 73, 173

karitatív támogatás 102, 199–206, 212,
216, 219–225, 249–250

kérkedés (*lásd még* költséges jelzés
elmélete) 11, 193, 208–225, 260

késleltetett vágykielégítés 85–86,
105, 259

Kinderman, Peter 241–243

kísérleti játékok (*lásd még* diktátor-;
fogolydilemma-; közjavak-;
ultimátumjáték) 9, 59, 77–78,
111–112, 131, 147, 167–168, 172,
178, 183, 197–199, 205, 274,
281–283

Kiyonari, Toko 105–106

kognitív információfeldolgozás 11,
38, 45, 52–54, 80–86, 91, 103,

105–106, 111, 117–118, 149,
238–239, 242, 247–248, 251,
255, 258–268, 278–279

kontextus *lásd* szociális kontextus

kölcsönösség típusai 69–79, 109–110,
120, 171

kölcsönös önzetlenség *lásd* reciprok
altruizmus

költséges jelzés elmélete 209–225

kötelességtudat 29, 44

közjavak-játék 131–132, 136–137, 141,
144, 157, 170, 176–177, 188, 195,
198, 283

közösségi kapcsolat szabályai 122

közvetett kölcsönösség *lásd* indirekt
reciprocitás

kula 76–77, 119

kulturális különbségek 164–165, 278

kulturális normák (*lásd még* szociális
normák) 10, 110, 154–155, 197,
254, 257, 275–278

Latané, Bibb 183, 270

Lévi-Strauss, Claude 13, 75–76

lineage *lásd* rokonsági ágak

Machiavelli, Nicolo 248

machiavellizmus 206, 247–252

Malinowski, Bronislaw 13, 75

másodfokú együttműködés *lásd*
büntetés

McCabe, Kevin 74, 83–84, 86

Mealey, Linda 92–93, 216, 251

megfigyeltség *lásd* nyilvánosság;

reputációszerzés mások jelenlétében
megítélés *lásd* megfigyeltség

megegyezés *lásd* család

meriam törzs 213–215, 223, 278

Mérei Ferenc 200

Mérő László 86

Milgram, Stanley 271

Moreno, Jacob Lévi 200

morfok 48–50, 57–60

Morgan, Henry 13

morphing számítógépes program 48

mosoly 98, 115–116

- motivációs állapot 37, 226, 263–264, 279
- Murdock, Peter 14
- N**agylelkűség 10, 14, 124, 128–132, 155, 171–175, 178, 192, 194–196, 204, 207, 209, 211, 214–218, 221–225, 263, 278–281
- negatív állapot enyhítésének modellje 227–233, 237, 256–258, 261–262, 273–274
- negatív érzelmek *lásd* büntetés
- nemek közötti különbségek 28, 56, 216
- normakövetés 17, 19, 29, 52, 135, 158, 183, 200, 206
- N**yereség/veszteség-kalkulációk 9, 87, 105, 113, 146, 174, 197, 219, 260–263, 279
- nyilvánosság (*lásd még* reputáció) 170–188, 202–207, 217–225, 249–250, 263
- O**ktulajdonítás és segítségnyújtás 159, 262–263
- optimizmus 107, 109
- oxitocin 107–109
- Ö**dipusz-komplexus 68
- önbizalom 265, 269
- önérdek meghaladása 124–135, 154, 157, 170, 196–197, 225, 282
- önzetlenség viszonzása 151
- önzetlenség költsége 10, 28, 31–32, 80, 114, 121, 173–174, 193, 201, 209, 213–224, 231, 259–263, 267–268, 273, 278
- önzésből fakadó önzetlenség 9, 205–207, 225, 227–229, 232–233, 254, 264
- öröklékenység 52–53, 62, 234, 266
- P**arochiális társas ösztön 169
- Pléh Csaba 258
- polinézok *lásd* ifaluk társadalom
- pontpróba 96–97
- pozitron emissziós tomográfia (PET) 147–148
- prefrontális kéreg 84, 117–118, 127, 149
- presztízs *lásd* reputáció
- proszociális személyiség (*lásd még* személyiség) 209, 264–265, 267–270
- pszichopátia (szociopátia) 251
- R**asszok 56–59
- reciprocitás *lásd* viszonzás normája
- reciprok altruizmus 60, 69–75, 119, 130, 150–151, 163, 171, 175, 267
- reputáció
- önzetlenség és ~ 170–181, 185, 190–211, 217–225, 263
 - ~ és büntetés 11, 134, 187–190, 196
 - ~ és hosszú távú nyereség 134, 161, 174–175, 178, 190, 193–197, 205–207, 278
 - ~ és szóbeszéd 185–186
 - ~szerzés és döntési folyamatok 11, 59, 178–182, 205, 252
 - ~szerzés mások jelenlétében 182–185
 - ~szerzés stratégiája 176–178
 - ~szerzés mint vetélkedés 185–186, 190–193, 198–199, 224, 263
- Ridley, Mark 117, 217
- rokonfelismerés 39–41, 52–55, 62
- ~ fenotípusos illesztés révén 39–41, 47, 51, 58, 62–63, 68, 251
 - ~ rokon kulcsok révén 38, 46, 49, 53, 56, 69, 256
 - ~ szaglás révén 39–40, 43, 51–52, 64
 - ~ vizuális ingerek révén 39–40, 52, 64, 68, 97, 184
- rokonság
- ~ és empátia 44–45, 54, 256, 263, 272, 274
 - ~ és gyerekgondozás 22–26, 33, 39
 - ~ és rokonszelekció 11, 30–33, 43, 62, 75, 150, 163
 - ~ és termékenység 14–15, 21–26, 34
 - ~i ágak 18–20
 - ~i fok 14, 29–34, 256

- ~i szabályok 14, 17–20, 28–30, 34, 72–73
- rokonszenv 9, 49, 53–54, 200–204, 219, 233, 260
- romák 20–25
- Sahlins, Marshall** 17, 71
- segítségnyújtás költségei 33, 121, 70, 80, 83, 114, 121, 123, 171, 201, 209, 218–224, 231, 259–263, 267–268, 273, 278
- Számúzés** 162
- szankciók *lásd* büntetés legitim és illegitim szankciói
- személyiség
- ~ mint Big Five 111–112, 265–266, 274
 - ~ és diszpozicionális empátia 267
 - ~ és gének 37–38, 52, 62–63, 110, 153–155, 234, 252, 266, 275–276, 279
 - ~ fő faktorai és önzetlenség 111–112, 199, 264–269
 - ~ specifikus vonásai és önzetlenség 265–269, 274
- szexuális imprinting 63–68, 251–252
- situáció *lásd* szociális kontextus
- szociális értékkorientáció 112–113
- szociális kontextus 10, 68, 100–101, 108–111, 127, 145, 159, 200, 206, 221, 229, 251–252, 254, 256–258, 262–265, 270–274, 279
- szociális normák (*lásd még* kulturális normák) 10, 20, 79–83, 95, 99–101, 109–113, 116, 121, 125–127, 154–157, 206, 272, 275
- szocializáció *lásd* tanulás
- szociálpszichológia 46–47, 54, 56, 59, 63, 121, 159, 182–183, 216, 255, 259, 261, 264, 270–272
- szociometria 200–205, 219–223
- Szondi Lipót 68
- Szondi Lipót ösztöntana 68
- sztriatum 88–89, 109, 147–148
- szülő-gyermek kapcsolat 14, 18, 21–26, 29, 31, 33, 39–43, 63–68, 258
- szülői modell a párválasztásban 64–68
- Tanulás** 10–11, 36–38, 41–44, 58, 63–65, 110, 258, 275, 277, 279
- asszociatív ~ 41–43
 - gyermekkori ~ 10–11, 36–38, 41–44, 58, 63–65, 110, 258, 275
 - ~ mint kulturális értékek átadása 17, 58, 110–111, 275–279
- társadalmi felelősség normája 29
- társas szerződés 9, 79–83, 99–101, 111–113, 117–119, 197, 258–259
- teljes rátermettség 31
- terület-specifikus információfeldolgozás 80, 83
- testvérek 14–19, 22–30, 32, 39–43, 53, 63–64, 173
- tit-for-tat* stratégia 87, 90, 103–104
- Tooby, John 71, 80–83, 99
- Trivers, Robert 15, 41, 69, 71–72, 90, 114
- tsimáne társadalom 185–186
- Ultimátumjáték** 114–115, 125–127, 132–133, 136, 143, 145–146, 183, 204, 281
- Vadászó-gyűjtögető társadalmak** (*lásd még* ache társadalom; busman [!kung] társadalom; conambe törzs; hadza/ífaluk társadalom; meriam törzs; tsimáne társadalom; yanomamö indiánok) 13, 20, 33, 73–74, 80, 158–166, 175, 185, 213–216, 223, 234, 278
- vadászszakmány szétosztása 72–75, 79–80, 85, 126, 160, 163–169, 173–175, 213–216, 223–224, 278
- valódi altruizmus 143, 229–233
- Verplaetse, Jan 95–98
- versengő önzetlenség *lásd* reputációszerzés mint vetélkedés
- viszonzás normája 11, 29, 71–75, 78–79, 106, 109–111, 114, 121,

- 123, 130–131, 150–152, 154,
160–163, 171, 187, 195
vizsgonás valószínűsége 13, 70, 75, 79,
83–85, 105, 130, 139, 153, 171,
179–180, 184, 243, 248–249, 260,
263, 267–268
- W**ason, Peter 80–81
Wason-teszt 80–83, 99–102, 118–119
- Weiner, Bernard 257, 262
Wiessner, Polly 78, 160, 162, 278
- Y**amagishi, Toshio 92, 94, 105–107
yanomamö indiánok 14, 165
ye'kwana indiánok 74–75
- Z**ahavi, Amotz 210
Zajonc, Robert 183, 255